

Ο Εγκεφαλικός Θάνατος διχάζει

Επιστήμες / Επιστήμη & Θρησκεία / Ιατρική - Βιολογία

Νικόλαος Στανίτσας, Νοσηλευτής - Μάστερ Θεολογίας

Η εισαγωγή της έννοιας του εγκεφαλικού θανάτου δημιούργησε ένα μεγάλο πλήθος αντικρουόμενων πολλές φορές απόψεων, μεταξύ της επιστημονικής κοινότητας, βασισμένων σε ένα επίσης μεγάλο πλήθος επιχειρημάτων. Συνεχίζουμε την παράθεση των απόψεων αυτών που ξεκινήσαμε στο προηγούμενο άρθρο μας.

Επίσης ο **Robert Veatch**, ο οποίος ισχυρίστηκε ότι η άποψη πως τα εγκεφαλικά

νεκρά άτομα στερούνται κάθε εγκεφαλικής λειτουργίας δεν ευσταθεί, δεδομένου ότι σε ορισμένες περιπτώσεις εμφανίζεται υποτυπώδης ηλεκτρική δραστηριότητα και έκκριση αντιδιουρητικών.¹⁴⁸ Αυτό έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τον ορισμό του εγκεφαλικού θανάτου, όπως αυτός δίδεται από την προεδρική επιτροπή για τη μελέτη των ηθικών προβλημάτων στην ιατρική, βιοϊατρική και έρευνα συμπεριφοράς. Εκτός τούτου αρκετά διεξοδικά αναλύει την άποψη ότι ο θάνατος δεν αποτελεί ένα γεγονός που ορίζεται τεχνητά από κάποιες αρμόδιες επιτροπές, ούτε αντικείμενο έρευνας των ειδικών νευρολόγων, αλλά αποτελεί θέμα που προσδιορίζεται από την κοινωνική συνείδηση.¹⁴⁹

Η απάντηση την οποία δίδουν οι υποστηρικτές του εγκεφαλικού θανάτου στις παραπάνω θέσεις είναι ότι η προεδρική επιτροπή όταν ομιλεί για κατάπαυση των εγκεφαλικών λειτουργιών, εννοεί τις κλινικές λειτουργίες και όχι την εργαστηριακά μετρούμενη κυτταρική φυσιολογική δραστηριότητα.¹⁵⁰ Το γεγονός ότι επί π.χ. τα εγκεφαλικά νεκρά άτομα παράγουν ούρα δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι ζει ο εγκέφαλος ή ο οργανισμός, αλλά ότι επιτελείται, έστω και υποτυπωδώς, η νεφρική λειτουργία, όπως ακριβώς και η καρδιακή, πράγμα αυτονόητο, αφού οι νεφροί και τα υπόλοιπα όργανα που αφαιρούνται προς μεταμόσχευση είναι ζωντανά.¹⁵¹

Βασική θέση των υποστηρικτών του εγκεφαλικού θανάτου για την ταύτισή του με το βιολογικό θάνατο του ανθρώπου είναι ότι ο εγκέφαλος αποτελεί το κεντρικό όργανο που ρυθμίζει την λειτουργία των άλλων οργάνων και επομένως η καταστροφή του διαταράσσει τις λειτουργίες τους και τα οδηγεί σε σταδιακή νέκρωση. Την βασική αυτή θέση των υπερασπιστών του εγκεφαλικού θανάτου ανέτρεψε ο καθηγητής νεφρολογίας στο πανεπιστήμιο του UCLA στο Los Angeles Alan Shewmon με μελέτη που δημοσιεύθηκε το 1998 στο περιοδικό *Neurology*¹⁵². Ο Shewmon μελετώντας εβδομήντα περιπτώσεις απόλυτα διαπιστωμένων εγκεφαλικά νεκρών ατόμων με επιβίωση πέρα της μίας εβδομάδος έδειξε ότι το φαινόμενο του χρόνιου εγκεφαλικού θανάτου υπονοεί ότι η απαρτιωτική ενότητα ενός σύνθετου οργανισμού, είναι ένα έμφυτο, μη εντοπιζόμενο, ολιστικό χαρακτηριστικό, που προέρχεται από την αμοιβαία αλληλοεπίδραση όλων των μερών, όχι ένας εκ των άνω προς τα κάτω συντονισμός, που επιβάλλεται από ένα μέρος, τον εγκέφαλο, πάνω σε ένα παθητικό άθροισμα οργάνων. Ο ρόλος του εγκεφάλου δεν είναι εκείνος του κεντρικού ρυθμιστού, χωρίς τον οποίον το σώμα χάνει την ενότητά του, και σταματά να αποτελεί ένα ζωντανό βιολογικό οργανισμό. Ο ρόλος του εγκεφάλου είναι περισσότερο ρόλος τροποποιητού και λεπτού ρυθμιστού σε μια ήδη υπάρχουσα λειτουργία του ενιαίου σώματος. Επομένως η απώλεια της απαρτιωτικής ενότητας δεν είναι ένας φυσιολογικά υποστηρίξιμος λόγος για την εξίσωση του εγκεφαλικού θανάτου με τον θάνατο

του οργανισμού ως όλου.

Στο ίδιο τεύχος του περιοδικού υπάρχει και ένα editorial, δηλαδή ένα σχόλιο της σύνταξης του περιοδικού για το προαναφερθέν άρθρο, με τον παράξενο τίτλο «ακόμα και οι νεκροί δεν είναι πλέον ασθενείς τελικού σταδίου»¹⁵³. Ο συντάκτης του σχολίου, αν και υπέρμαχος του εγκεφαλικού θανάτου αναγκάζεται να παραδεχτεί ότι το άρθρο του Shewman και η εκτεταμένη τεκμηρίωση των περιπτώσεων του, σε συνδυασμό με τις στοχαστικές ανησυχίες επιστημόνων τα τελευταία χρόνια, δημιουργούν σημαντικά ερωτηματικά σχετικά με την εγκυρότητα της σωματικής αποσύνθεσης ως βάση εξίσωσης του εγκεφαλικού θανάτου με τον θάνατο και δικαιολογεί την συνέχιση της διερεύνησης του ζητήματος.

Στη συνέχεια ο Shewman δημοσίευσε και άλλα άρθρα σε ιατρικά και βιοηθικά περιοδικά και τεκμηρίωσε την διατήρηση, στον εγκεφαλικά νεκρό, σωματικών λειτουργιών απαρτιωτικής ενότητας. Τέτοιες λειτουργίες είναι:

1. Η ομοίωση απεριόριστων φυσιολογικών παραμέτρων και χημικών ουσιών μέσω της λειτουργίας του ήπατος, των νεφρών και του ενδοκρινικού συστήματος
2. Η διατήρηση ενεργειακής ισορροπίας
3. Η επούλωση των τραυμάτων, η καταπολέμηση των λοιμώξεων, η ανάπτυξη εμπύρετης αντίδρασης στη λοίμωξη.¹⁵⁴

Οι ισχυρισμοί αυτοί αποδεικνύονται από την περίπτωση του εγκεφαλικά νεκρού T.K. ο οποίος ζούσε σε κατάσταση του εγκεφαλικού θανάτου επί 16,5 έτη από τα οποία τα τελευταία 6 στο σπίτι του, με ελάχιστη, εκτός του αναπνευστήρα, υποστήριξη.¹⁵⁵

Σημειώσεις

148 Veatch R.M., *The impending Collapse of the Whole - Brain definition death, Hastings Center Report 1993, 23: 18-24 και βλ. Νικόλαος (Χατζηνικολάου) Μητροπολίτης Μεσογαίας και Λαυρεωτικής βλ. μν.εργ. σελ. 248*

149 Veatch R.M., *Transplantation Ethics, Georgetown University Press, 2000 p. 114-139, και βλ. Νικόλαος (Χατζηνικολάου) Μητροπολίτης Μεσογαίας και Λαυρεωτικής μν.εργ. σελ. 248*

150 Bernat, J.L., *Ethical issues in Neurology*, Butterworth-Heinemann, 2002, p.256

151 Νικόλαος (Χατζηνικολάου) Μητροπολίτης Μεσογαίας και Λαυρεωτικής, βλ. μν.εργ. σελ. 248-249

152 Shewmon Alan. *Chronic "Brain death", "Meta analysis and conceptual consequences"*, *Neurology* 51: 1538-1545, 1998

153 Granford Ronald. «Even the death are not terminally ill anymore». (Editorial) *Neurology* 51:1530-31, 1998

154 Παναγόπουλος Εμ., «Εγκεφαλικός Θάνατος η άλλη θέση», *Περιοδικό «ΚΟΙΝΩΝΙΑ»*, της Πανελληνίου Ενώσεως Θεολόγων, Απρίλιος-Ιούνιος 2006

155 Shewmon DA., "Chronic brain death", *Neurology*, 1998? 51:1538-1545, σελ. 1540, και βλ. Καρακατσάνης Κ. μν.εργ. σελ. 115

Παρατήρηση: η ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ συνεχίζει την παρουσίαση με τη μορφή σειράς άρθρων της μελέτης "Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ", του θεολόγου και νοσηλευτή **Νικόλαου Στανίτσα**. Πρόκειται για αναθεωρημένης έκδοση του κειμένου που κατατέθηκε ως διπλωματική εργασία στη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου με επιβλέποντες καθηγητές τους ΚΟΪΟ ΝΙΚΟΛΑΟ, ΦΑΝΑΡΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟ και ΛΟΗ ΝΕΚΤΑΡΙΟ.

<http://bitly.com/1l1x8zz>